

ARBEIDSRETTEN

DOM

Avsagt: 13. juni 2019

Saksnr.: 5/2019

Lnr.: AR-2019-17

Dommere: Jakob Wahl
Eli Mette Jarbo
Karin Bruzelius
Didrik Coucheron
Niels Selmer Schweigaard
Flemming Hansen
Axel Thuve

Saken gjelder: Virkningstidspunkt for økning av diettsatser for kabinansatte i SAS Norge

Arbeidstakerorganisasjonen Parat

Advokat Lene Liknes Hansen

mot

1.Næringslivets Hovedorganisasjon
2.Scandinavian Airlines System Denmark-
Norway-Sweden

Advokat Margrethe Meder

DOM

- (1) Saken gjelder tvist om virkningstidspunkt for økning av diettsatser for kabinansatte i SAS i Norge.
- (2) **Sakens tariffrettslige ramme**
- (3) Mellom Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/NHO Luftfart/Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) på den ene side og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)/Parat/SAS Norge Kabinforening (SNK) på den andre er det inngått Flykabinavtale, avtale nr. 217.
- (4) Tvisten gjelder Per Diem (diett) og hotell, som er bilag D til avtalen. Siste avsnitt i punktet om Per diem lyder:

«Diettsatsene per diem reguleres hvert år i samsvar med nærmere bestemmelser om indeksregulering, og koordineres med tilsvarende diettsatser som gjelder for piloter.»

- (5) Tredje ledd i Flykabinavtalen § 1, punkt 1.1 har følgende ordlyd:

«Denne overenskomsten og dens bilag bygger på prinsippet om likestilling mellom grupper av flygende personell i SAS i tråd med prinsippet i Likestillingsloven § 3, som forbyr forskjellsbehandling mellom kjønnene. Det innebærer forbud mot enhver tilsynelatende kjønnsnøytral handling som faktisk virker slik at det ene kjønn på urimelig måte stilles dårligere enn det annet, med mindre handlingen i særlige tilfeller har et saklig formål uavhengig av kjønn og det middel som er valgt er egnet, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende i forhold til formålet. Dette innebærer at arbeidsvilkårene må utformes og praktiseres slik at det ikke oppstår usaklig forskjellsbehandling.»

- (6) I overenskomsten mellom NHO/NHO Luftfart/SAS og YS/Parat/Scannor Flygerforening, avtale nr. 494, som gjelder fra 1. april 2017 til 31. mars 2020, er det i § 3 Lønnsbestemmelser blant annet nærmere bestemmelser om indeksregulering av per diem-satser. I punktet Per diem/dagpenger i forb.m. flytjeneste står det følgende:

«For de reelle meromkostninger, som oppstår i forbindelse med flytjenesten, oppbærer piloten betaling i overensstemmelse med nedenstående:

a) Grunnnivået for per diem er pr. 1. april 2017 gjeldende satser (se bilag 5).

Per 01. jan tillempes for justering av per diem en indeks (se nedenfor) beregnet på underlag fra ECA (Employment Condition Abroad Ltd). Ved beregning anvendes ECA «Daily rate excluding hotell/breakfast, 3 star».

...»

Overenskomsten mellom NHO/NHO Luftfart/SAS og LO/Norsk Flygerforbund/Norske SAS-Piloters Forening har en likelydende bestemmelse.

(7) **Tariffhistorikken**

- (8) Etter det opplyste har bestemmelsen i Flykabinavtalen bilag D stått uendret i lang tid. Det er ikke lagt frem informasjon om når den kom inn i avtalen.
- (9) I februar og mars 2010 ble det forhandlet mellom SAS og pilotene og de kabinansatte om reduksjon av per diem-satsene. Bakgrunnen var behov for kostnadsbesparelser i SAS.
- (10) Følgende fremgår i «ÖVERENSKOMMELSE» 5. mars 2010 mellom SAS og SNF (Scannor Flygerforening):

«Mellom ovenstående parter, er det aftalt, at nuværende per diem-satser for flight Per Diem reduceres med virkning fra 1. april 2010 med 12,5 % fra niveauet per den 31. marts 2010. Dette indebærer, at de nye per diem satserne bliver ECA(Mercer)-21,25 %.
...»

- (11) I protokoll fra forhandlingsmøter 18. februar, 4. og 5. mars 2010 mellom SAS og SNK fremgår:

«....

Partene er enige om følgende forhold:

1. Alle per diem satser per 01.01.2010 reduseres med 12,5 % med virkning fra og med 01.04.2010. Fremtidige reguleringer av per diem satser tar utgangspunkt i nye satser fra og med 01.04.2010. Regulering skjer iht bilag om per diem, nåværende bilag d, i den til enhver tid gjeldende overenskomst mellom partene.

...»

- (12) I 2012 var det også en vanskelig økonomisk situasjon i SAS.
- (13) SAS og SNK inngikk 19. november 2012 avtale om implementering av ny kollektivavtale. Partene ble enige om å videreføre kollektivavtalen for kabinpersonell ansatt på base i Norge på endrede vilkår. Hvor ikke annet fremgikk, gjaldt endringene med umiddelbar virkning. I avtalen heter det blant annet:

«...

Kollektivavtalens løbetid.

Kollektivavtalen er videreført og gjelder perioden fra d.d. til den 31. mar. 2014.

...

Bilag D: Diett- og Hotellreglement.

Partene er enige om, at nuværende per diem satser sänkes med 27 %.

...»

- (14) Samme dag ble det inngått avtale mellom SAS og pilotforeningene i Danmark, Sverige og Norge om tilsvarende reduksjon i per diem-satsene for pilotene.
- (15) **Nærmere om tvisten**

- (16) SAS og pilotforeningene, Norske SAS piloters forening (NSF) og Scannor Flygerforening (SNF), ble i tariffoppgjøret 2017 enige om å øke diettsatsene med 9,57 %. I protokoll fra møte 14. september 2017 mellom SAS og disse foreningene vedrørende K 17 (Kollektivavtale 2017) heter det:

«Partene er enige om at:

- Avtalte lønnstillegg på tabell for 2017 effektueres med virkning fra 1. april 2017
- Avtalt økning i Per Diem sats gis med virkning fra 1. april 2017
- Ny Per Diem sats på helligdager gis med virkning fra 1. april 2017»

- (17) Det avholdes månedlige samarbeidsmøter (UCM) mellom SAS og arbeidstakerorganisasjonene i virksomheten. SAS og SNK avholdt et slikt møte 12. februar 2018. Av referatet fra møtet fremgår blant annet følgende:

«...

SAS bekrefter at Per diem justeres både ift pilotenes avtale, og indeksreguleringen. Justeringen gjøres iht det beskrevet i Bilag D, med effekt fra 1.1.18.

SAS anerkjenner ikke at Bilag D skal tolkes dit hen at justeringene også skal gjelde retroaktivt.»

- (18) Av referat fra UCM 12. mars 2018 fremgår følgende:

«...

2. Diett-justering og etterbetaling. Krav om etterbetaling diett fra 1. april 2017, ref. bilag D, se eget vedlegg.

- **Partene ikke enige. Uenighetsprotokoll skrives.**

...»

- (19) SNK og SAS avholdt forhandlingsmøte 12. mars 2018. Fra møte ble det skrevet slik protokoll:

«SNK krever etterbetaling av diett fra 1. april 2017 og viser til følgende tekst:

Dietsatsene per diem reguleres hvert år i samsvar med nærmere bestemmelser om indeksregulering, og koordineres med tilsvarende diettsatser som gjelder for piloter.

SNK mener at ovenstående tekst tydelig indikerer at Dietsatsene alltid skal koordineres med pilotene, og finner ingen holdepunkter for at retroaktiv betaling er unntatt fra bestemmelsen.

SAS bekreftet i møte 12. feb 2018 at Per diem justeres både ift pilotenes avtale, og indeksreguleringen. Justeringen gjøres iht det beskrevet i Bilag D, med effekt fra 1.1.18. SAS anerkjenner ikke at Bilag D skal tolkes dit hen at justeringen også skal gjelde retroaktivt.»

- (20) Parat/SNK og NHO Luftfart/SAS avholdt forhandlingsmøte 22. august 2018. Protokollen fra møtet lyder:

«Parat viser til protokoll av 10. mars 2018 og anførslene der.

NHO Luftfart/bedriften viser også til lokal protokoll og det som fremkommer der.

Partene ble ikke enige.»

(21) YS og NHO avholdt forhandlingsmøte 14. januar 2019. I møtet diskuterte partene flere temaer. Punkt 3 i protokollen omhandler bilag D Per diem. Om dette er det protokollert følgende:

«YS sitt syn:

YS viser til tidligere protokoller i saken og opprettholder synspunktene inntatt i disse.

NHOs syn.

NHO mener at bedriften ikke har opptrådt tariffstridig i saken, og er av den oppfatning at bilag D ikke regulerer tidspunktet for når regulering av diettsatser skal skje. Det vises for øvrig til tidligere protokoller og det som fremkommer der.»

(22) YS overdro sin søksmålskompetanse til Parat 28. januar 2019.

(23) Parat tok ut stevning for Arbeidsretten 29. januar 2019. NHO innga tilsvaer 4. mars 2019.

(24) LO med Kabinansattes forbund hadde 11. januar 2019 tatt ut stevning mot NHO og SAS om samme tvistetema, sak 1/2019. Bestemmelsene i arbeidstvistloven § 38 om rettens sammensetning i den enkelte sak er til hinder for at sakene kunne forenes til felles behandling, jf. arbeidstvistloven § 47. Under saksforberedelsen ble LO, Parat og NHO enige om å avvikle felles hovedforhandling i de to sakene. Retten har funnet dette ubetenkelig.

(25) Felles hovedforhandling i sakene ble avholdt 28. og 29. mai 2019. Partsrepresentanten fra SAS Norge og til sammen 5 vitner avga forklaring i de to sakene.

(26) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**

(27) *Parat* har i korte trekk anført:

(28) Saken her omhandler samme tvistetema som sak 1/2019. Sakene gjelder likelydende overenskomstbestemmelser og er for øvrig i hovedsak like.

(29) Partene er enige om at det skal gjelde samme diettsatser for piloter og kabinansatte i SAS. Spørsmålet i saken er om kabinsatte har krav på økningen i satsene fra 1. april 2017, som er det tidspunktet økningen for pilotene ble iverksatt. Partene er også enige om at den omtvistede bestemmelsen i overenskomsten bilag D dekker to forskjellige forhold.

(30) Bestemmelsen består av to deler, som hver står på egne ben. Saksøkte argumenterer for en innskrenkende tolkning. Kravet om koordinering mister sin betydning hvis endringer i per diem-satsene bare skal ha ett, fast reguleringsstidspunkt.

(31) Bestemmelsens første del omhandler en årlig indeksregulering av per diem-satsene i henhold til en bestemt prosedyre. Denne reguleringen skjer per 1. januar hvert år.

Prosedyren og datoen fremgår ikke av gjeldende ordlyd, men følger av koblingen til pilotavtalene og praksis. I følge bestemmelsens andre del skal satsene «koordineres» med tilsvarende diettsatser for pilotene. Denne delen gjelder for andre reguleringer av satsene, for eksempel i forbindelse med tariffrevisjoner, og har ingen konkret tidsangivelse. At satsene skal koordineres må bety at de skal bringes i overensstemmelse med hverandre fra samme tidspunkt som det skjer endringer i pilotenes diettsatser. Hvis koordineringen skjer på et senere tidspunkt, plikter SAS å etterbetale.

- (32) En slik «hengebestemmelse» til pilotenes avtale bidrar til forenkling av overenskomstsyste­met ved at det gir felles satser og reguleringstidspunkter. Den er også en fordel for de kabinansatte fordi de har en svakere forhandlingsposisjon.
- (33) Hengebestemmelsen er viktig for å sikre prinsippet om likestilling som er nedfelt i overenskomsten § 1. Prinsippet skal ikke bare sikre likebehandling mellom kjønn, men gjelder også likebehandling mellom flygende personell. Dette er en formålsbestemmelse som oppstiller et generelt vern mot usaklig forskjellsbehandling. Den er som sådan en relevant tolkningsfaktor. Den omtvistede bestemmelsen kan sies å være et konkret utslag av prinsippet om likestilling.
- (34) Praksis viser at pilotenes og de kabinansattes diettsatser har fulgt hverandre, også når justeringer er skjedd til andre tidspunkter enn 1. januar. I 2010 og 2012 ble avtaler om reduserte diettsatser iverksatt umiddelbart, både for piloter og kabinansatte. Praksis understreker dermed at reguleringstidspunktet 1. januar gjelder indeksregulering og ikke andre endringer.
- (35) Saksøktes anførsel om at økningen av diettsatsene var et utslag av pilotenes prioritering i tariffrevisjonen i 2017 og som sådan et inter­essespørsmål, gir ikke mening når de kabinansatte fikk samme tillegg utenom tariffopp­gjør, bare på et senere tidspunkt.
- (36) I denne sammenheng må det vektlegges at pilotene brukte nedgangen i 2012 som begrunnelse for krav om oppjustering i 2017. Det må gjelde på samme måte for de kabinansatte. Videre må det vektlegges at SAS når pilotenes krav i forbindelse med tariffrevisjonen 2017 ble kostnadsberegnet, også inkluderte økning for de kabinansatte.
- (37) I henhold til overenskomsten § 7 skal diettsatsene dekke utgifter til kost på reiser. Utgifter til kost er de samme for både piloter og kabinansatte. Dette tilsier også likebehandling.
- (38) Det er nedlagt slik endret påstand:

«1. Avtale nr. 217 Flykabinavtale mellom YS/Parat/SNK og NHO/NHO Luftfart/SAS Bilag D Per Diem er slik å forstå at endringer i diettsatser for pilotene også skal gis virkning for kabinansatte fra samme tidspunkt.

2. Det etterbetales diett til kabinansatte for perioden 1. april 2017 til 1. januar 2018 i samsvar med påstand 1.»

- (39) *Næringslivets Hovedorganisasjon og Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden* har i korte trekk anført:
- (40) Saken er en ordinær tolkningstvist hvor spørsmålet er om endringer i diettsatsene for piloter skal gis virkning for kabinansatte fra samme tidspunkt eller om endringene først får virkning for de kabinansatte fra 1. januar.
- (41) Det er første gang denne problemstillingen har oppstått. Det var dermed ingen foranledning for SAS til å ta den opp før man kom til det ordinære reguleringstidspunktet i henhold til Flykabinavtalen.
- (42) Økningen i pilotenes diettsatser kom som en del av pilotenes tariffoppgjør i 2017. Etter konflikt og ny mekling ble det i september 2017 avtalt et særskilt retroaktivt virkningstidspunkt, 1. april 2017, blant annet for økningen i diettsatsene.
- (43) I avtalene SAS har med pilotene reguleres grunnnivået for diettsatsene, og det fremgår at det skal være en årlig indeksregulering per 1. januar, etter nærmere fastsatte kriterier.
- (44) Den omtvistede bestemmelsen i Flykabinavtalen pålegger bare årlig regulering av diettsatsene og henviser for øvrig til hva som gjelder for pilotene. «Koordinering» i andre setning betyr at satsene skal tilpasses hverandre, men innebærer ingen løpende regulering. Bestemmelsen pålegger ikke SAS å etterbetale diettsatser mellom 1. april og 31. desember 2017.
- (45) Det er ingen opplysninger om når bestemmelsen kom inn i Flykabinavtalen eller om hva partene har ment. Løsningen må dermed finnes i ordlyden og praksis knyttet til bestemmelsen. SAS' forståelse har støtte både i ordlyd og praksis.
- (46) Bestemmelsen må ses som en helhet. Den inneholder bare ett tidspunkt for indeksregulering, og det er «hvert år». Det er naturlig å forstå bestemmelsen når den leses i sammenheng, slik at både indeksregulering og koordinering med pilotenes satser skjer hvert år. I henhold til pilotavtalene og praksis skjer dette per 1. januar. Dersom det skulle foretas en løpende koordinering, ville det bety at bestemmelsens del om indeksregulering ble uten selvstendig mening.

- (47) Begrepet «koordinere» regulerer nivået på diettsatsene og er ikke ment å oppstille et eget virkningstidspunkt. Det kan ikke være slik at det pilotene oppnår som del av en interessetvist skal få umiddelbar virkning for de kabinansatte.
- (48) Det er andre bestemmelser i overenskomsten som uttrykkelig skal sikre en løpende regulering, i motsetning til et fast tidspunkt, som i saken her. Som eksempel kan vises til § 7 om diett- og reisegodtgjørelse, hvor det fremgår at «...CC skal motta kompensasjon i samsvar med *det til enhver tid gjeldende diettreglement...*». Tilsvarende formulering finnes i Bilag I Cabin Crew Ressurspool.
- (49) Det har vært en varig og fast praksis mellom partene for regulering av diettsatsene per 1. januar. Avtalene om reduksjon i diettsatsene som ble inngått i 2010 og 2012 viser at partene anså det nødvendig å avtale virkningstidspunktet nærmere når det avvek fra 1. januar.
- (50) Det kan ikke ses bort fra at reguleringen av pilotenes per diem-satser er fremforhandlede rettigheter og som sådan er et uttrykk for partenes prioriteringer. Prinsippet om forhandlingsrett må tillegges stor vekt. Partene prioriterer ulikt, noe som gjenspeiles i at det er mange forskjellige bestemmelser i avtalesystemet. Heller ikke diettreglene har vært like til enhver tid. Kabinansatte har på enkelte punkter hatt bedre rettigheter enn pilotene. Det viser at det er ulike prioriteringer, og at det også er et lønnslement i diettreguleringene.
- (51) Saksøkers anførsel om likebehandling må mer anses som rimelighetsbetraktninger enn som en tolkningsfaktor. Formålsbetraktninger kan uansett ikke ha vekt når det egentlig er snakk om et interessedspørsmål.
- (52) Uttalelser om likebehandling i protokollen 19. november 2012 mellom SAS og SNK handlet om likebehandling av alle grupper i forbindelse med de konkrete økonomiske besparelsene. Uttalelsene kan ikke tillegges vekt i etterfølgende oppgjør.
- (53) Kabinavtalen bilag D strider ikke mot punktet om likestilling i overenskomsten § 1. Punktet om likestilling kom antakelig inn i overenskomsten etter per diem-bestemmelsen og kan ikke tilføre noe når det gjelder tolkningen av reguleringen av per diem-satsene. Da likstillingsbestemmelsen kom inn i overenskomsten var formålet fra de kabinansattes side å sikre en ordning av arbeidstiden som var lik pilotenes.

- (54) Likestillingsbestemmelsen i § 1 kan uansett ikke bety at det må være full parallellitet mellom gruppene til enhver tid. Regulering av per diem-satsene per 1. januar innebærer bare avvik mellom pilotenes og de kabinansattes satser i 9 måneder.
- (55) For det tilfellet at Arbeidsretten gir saksøker medhold i deres påstand i punkt 1, bestrides ikke etterbetalingskravet i påstanden punkt 2.

- (56) Det er nedlagt slik påstand:

«De saksøkte frifinnes.»

- (57) **Arbeidsrettens merknader**

- (58) Arbeidsrettens flertall, dommerne *Wahl, Jarbo, Coucheron og Hansen* er kommet til at saksøker må gis medhold, og vil bemerke:
- (59) Saken er en ordinær tolkningstvist der Arbeidsretten må ta utgangspunkt i ordlyden i den omtvistede bestemmelsen. Per diem-bestemmelsen i Flykabinavtalen bilag D lyder som følger:

«Diettsatsene per diem reguleres hvert år i samsvar med nærmere bestemmelser om indeksregulering, og koordineres med tilsvarende diettsatser som gjelder for piloter.»

- (60) Det er ikke fremlagt opplysninger om bestemmelsens tilblivelse. Ordlyden har stått uendret i overenskomsten i lang tid. Partene er enige om at bestemmelsen innebærer at de kabinansatte og pilotene skal ha samme diettsatser. Det er også enighet om at tidspunktet for indeksregulering er 1. januar hvert år, på grunnlag av henvisningen til pilotenes avtale og langvarig praksis.
- (61) Flertallet tar utgangspunkt i at bestemmelsen i bilag D består av to deler som dekker to forskjellige forhold. For det første bestemmes det at diettgodtgjørelsen skal indeksreguleres «hvert år», som i henhold til praksis skjer per 1. januar. Reguleringen er knyttet til en indeks basert på informasjon fra ECA (Employment Condition Abroad Ltd). Reguleringen kan medføre både økning og reduksjon i satsene. Økning i satsene på dette grunnlaget etterbetales hvis det oppstår forsinkelser med beregning eller utbetaling.
- (62) I andre del bestemmes det at det skal foretas en koordinering med diettsatsene som gjelder for piloter. En naturlig forståelse av «å koordinere» er at det innebærer at noe skal samordnes eller sideordnes. Etter flertallets syn må denne delen av bestemmelsen forstås som en gjennomføringsbestemmelse, på den måten at den bestemmer hva som skal skje etter at pilotene har forhandlet om endringer i diettsatsene. En slik forståelse er i tråd med

at viktige formål for de kabinansatte med en slik «hengeavtale» til pilotenes avtale var å forenkle forhandlingssystemet og å kunne få fordel av pilotenes forhandlingsstyrke.

- (63) At dette er en selvstendig del av bestemmelsen støttes etter flertallets syn også av at de kabinansatte inngikk i kostnadsberegningen av pilotenes krav om økning i diettsatsene i lønnsoppgjøret i 2017.
- (64) Etter flertallets syn følger det også av en naturlig forståelse av «å koordinere» at samordningen skal skje samtidig. I denne sammenheng mener flertallet at prinsippet om likestilling i Flykabinavtalen § 1 tredje ledd må ha betydning. Etter sin ordlyd gjelder likestillingsprinsippet for overenskomsten og dens bilag, og det gjelder for grupper av flyvende personell i SAS.
- (65) Diettgodtgjørelse er ikke et tillegg som vil variere med arbeidsoppgaver eller innsats og er som sådan en type ytelse hvor det er naturlig at prinsippet om likestilling kommer til anvendelse. Det vil normalt ikke foreligge saklig grunn til forskjellsbehandling når det gjelder diettsatser.
- (66) Etter flertallets syn må formuleringen «..koordineres med tilsvarende diettsatser som gjelder for piloter», sett i sammenheng med formålet om likebehandling i Flykabinavtalen § 1, bety at det skal være sammenfall i tid mellom per diem-satsene for piloter og kabinansatte.
- (67) Praksisen med indeksregulering per 1. januar er langvarig og konsistent, men etter flertallets syn treffer den ikke vår sak helt. I 2010 og 2012 ble det inngått avtaler om reduksjon av diettsatsene med et annet virkningstidspunkt enn 1. januar og som var sammenfallende for piloter og kabinansatte. Etter flertallets syn støtter dette opp under forståelsen av at siste del av per diem-bestemmelsen er en gjennomføringsbestemmelse hvor endringene skal gjennomføres samtidig.
- (68) Det kan ikke tillegges betydning at disse endringene ble gjort ved avtale. Situasjonen i SAS var i alle disse tilfellene spesiell. Det var et prekært behov for å få på plass økonomiske innsparinger, og spørsmålet om reduksjon av diettsatser var ett av flere elementer.
- (69) Arbeidsrettens mindretall, dommerne *Bruzelius*, *Schweigaard* og *Thuve*, mener de saksøkte må få medhold, og vil bemerke:

- (70) Etter mindretallets syn er det bare ordlyden i bestemmelsen som kan tillegges vekt ved tolkingen. Andre forhold som flertallet har vektlagt, kan etter mindretallets syn således ikke føre til noen annen forståelse av ordlyden enn den som følger av denne.
- (71) Mindretallet finner det helt klart at per diem-bestemmelsen må ses som en helhet. Bestemmelsen har ett virkningstidspunkt som må gjelde for alle justeringer som følger av bestemmelsen. Dersom man hadde ment at det skulle foretas en løpende regulering burde det ha fremkommet uttrykkelig, slik det gjør i enkelte andre bestemmelser i overenskomsten.
- (72) Koordinering betyr at nivået på diettsatsene skal være likt ved den årlige reguleringen av diettsatsene, men kan etter mindretallets syn ikke forstås slik at nivået skal reguleres på andre tidspunkter enn ved den årlige indeksreguleringen. Andre endringer enn indeksreguleringen følger gjerne av forhandlinger mellom selvstendige parter som foretar egne prioriteringer og valg. Det er også dokumentert at per diem-bestemmelsene ikke er like til enhver tid. Som påpekt av partsrepresentanten fra SAS, Carsten Hansen, har de kabinansatte for eksempel hatt bedre dekning knyttet til helligdager og for flygning på langruter.
- (73) Avtalene som ble inngått i 2010 og 2012, understreker at avtalepartene fant det nødvendig å inngå særskilte avtaler for å få til et annet virkningstidspunkt for nivåreguleringen for kabinpersonalets vedkommende, enn den som ellers ville ha fulgt av bestemmelsen.
- (74) Mindretallet kan heller ikke se at den omstendighet at selskapet ved beregningen av årsvirkningen av pilotenes krav vinteren/våren 2017 inkluderte kostnadene for tilsvarende nivåendring for de kabinansatte, kan tillegges vekt, gitt at bestemmelsen om nivåjustering ville medføre økt kostnadsnivå for selskapet også for kabinpersonalet på grunn av den aktuelle hengebestemmelsen. Slike årsvirkningsberegninger er generelle og ikke knyttet til virkninger i det året de foretas.
- (75) Etterbetalingskravet er ikke omstridt dersom saksøker får medhold i tolkningsspørsmålet. *Arbeidsretten* tar kravet til følge i henhold til saksøkers påstand punkt 2.
- (76) Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår foran.

SLUTNING

1. Avtale nr. 217 Flykabinavtale mellom YS/Parat/SNK og NHO/NHO Luftfart/SAS Bilag D Per Diem er slik å forstå at endringer i diettsatser for pilotene også skal gis virkning for kabinansatte fra samme tidspunkt.
2. Det etterbetales diett til kabinansatte for perioden 1. april 2017 til 1. januar 2018 i samsvar med punkt 1.

Jakob Wahl
(sign.)

Eli Mette Jarbo
(sign.)

Karin Bruzelius
(sign.)

Didrik Coucheron
(sign.)

Niels Selmer Schweigaard
(sign.)

Flemming Hansen
(sign.)

Axel Thuve
(sign.)

Rett utskrift bekrefte: